

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทาง
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
The Process of Developing Educational Quality Towards
Excellence Based on the Active Learning Approach
of the Surin Primary Educational Service
Area Office 1

ประจักษ์ สระแก้ว¹

Prajak Srakaew¹

Received: March 3, 2024; Revised: June 20, 2024; Accepted: December 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice: BP) วิสัยทัศน์ (Vision) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 291 โรงเรียน และการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 วิจัยดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ วิสัยทัศน์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

¹ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

Deputy Director of the Surin Primary Educational Service Area Office 1

สุรินทร์ เขต 1 จำนวน 291 โรงเรียน และศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาของทุกโรงเรียน 2) การวางแผนร่วมกันของเครือข่าย 3) การสร้างเครือข่าย/การแบ่งปัน 4) การพัฒนาทีมงาน 5) การลงมือปฏิบัติ 6) การประเมินผล/การปรับปรุง 7) การสนทนากลุ่มของผู้บริหาร และ 8) การชื่นชมทุกๆ ฝ่าย โดยต้องอาศัยภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารในการดำเนินการทุกขั้นตอน 2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับทราบนโยบาย 2) การวางแผนร่วมกันของครูและผู้อำนวยการ 3) การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน/การสร้างเครือข่าย 4) การอบรมเพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการและเทคนิคการสอนให้กับครู 5) การลงมือปฏิบัติ 6) การประเมินผล 7) การปรับปรุง และ 8) การรายงาน/การจัดทำ Best Practice โดยต้องอาศัยภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารในการดำเนินการทุกขั้นตอน และต้องให้ขวัญและกำลังใจให้ตรงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู 3. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินนักเรียนตามมาตรฐานตามตัวชี้วัด ทุกชั้น ทุกคน 2) การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล/รายชั้น 3) ประชุมร่วมกับผู้บริหาร เพื่อนครู ผู้ปกครอง และกรรมการโรงเรียน 4) สร้างนวัตกรรมการสอนที่เน้นการใช้ Active Learning ประกอบการใช้สื่อผสม 5) สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน และพันธสัญญาแห่งความสำเร็จ 6) การลงมือปฏิบัติ/การฝึกซ้ำย้ำทวน/การเสริมแรงเชิงบวก 7) การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นนาคี และประเมินทุกคน และ 8) การสรุปผล การทำ Best Practice เพื่อแบ่งปันและเผยแพร่ความสำเร็จ โดยต้องอาศัยภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารในการดำเนินการทุกขั้นตอน

คำสำคัญ : การศึกษาสู่ความเป็นเลิศ , การจัดการเรียนรู้เชิงรุก , การเรียนรู้เชิงรุก , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

Abstract

This research aims to synthesize the process of developing educational quality towards excellence. According to the guidelines for organizing active learning of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 1, in terms of management, teacher development, and raising academic achievement levels Using content analysis (Content Analysis) from best practices ,Vision of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 1, totaling 291 schools, and the study of educational management policies of the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 1. The results revealed that; Process for developing educational quality towards excellence According to the guidelines for proactive learning management of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 1, the management aspect consists of 8 steps: Including 1) analysis of problem conditions of every school 2) joint planning of the network 3) network creation/ sharing 4) team development 5) implementation 6) evaluation/improvement 7) Group discussion of executives and 8) Appreciation of all parties. It requires the leadership and morality of executives to carry out every step. 2. Process for developing educational quality towards excellence According to the guidelines for proactive learning management of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office, District 1, teacher development consists of 8 steps. Including 1) acknowledgment of the policy 2) Planning of teachers and the director 3) appointment of a steering committee/network creation 4) training to create academic leadership and teaching techniques for teachers 5) Action 6) Evaluation 7) Improvement and 8) Reporting/Best Practice It requires the leadership and morality

of executives to carry out every step. And must provide morale and encouragement to match teachers' performance. 3. Process for developing educational quality towards excellence According to the guidelines for organizing active learning of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office Area 1. In terms of improving achievement, it consists of 8 steps: 1) Assessment of students according to standards according to indicators, every grade, every person. 2) Analysis of individual learners/grades. 3) Meeting with administrators, fellow teachers, parents, and committee members. School 4) Create teaching innovations that emphasize the use of Active Learning along with the use of mixed media. 5) Inspire students and commitment to success 6) Action/repeated training/positive reinforcement 7) Evaluation to develop students in minutes and evaluate everyone and 8) Summarizing the results of Best Practice to share and disseminate success It requires the leadership and morality of executives to carry out every step.

Keywords : Educational Excellence, Proactive Learning Management, Active Learning, Surin Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ในกระบวนการจัดการศึกษา นักเรียนและครูถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะนักเรียนเป็นผลผลิตของระบบการศึกษา ในขณะที่ครูเป็นบุคลากรซึ่งประกอบอาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด คนที่จะทำให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวประสบผลสำเร็จ ก็น่าจะได้แก่ครู (กมล รอดคล้าย, 2561) เพราะครูต้องปฏิบัติงานในบทบาทของตนเองทุกวิถีทางเพื่อพัฒนานักเรียน ต้องมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีทักษะและคุณลักษณะที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ โดยจะต้องเปลี่ยนตนเองจากผู้สอนไปเป็นผู้ฝึก (Coach) หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ให้ นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีโรงเรียนทั้งสิ้น จำนวน 291 โรงเรียน ได้จัดการศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นหลักในการจัดการศึกษา เพราะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลตลอดเวลา ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือที่ดี ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงในการเรียน ครูมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการการเรียนรู้เชิงรุกขั้นสูง และผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานแบบมีอาชีพ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะสังเคราะห์กระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดอำเภอสำโรงทาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทาง และจัดทำเป็นเอกสารทางวิชาการที่เป็นต้นแบบให้กับอำเภออื่นๆ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ
2. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาครู
3. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมมุติฐาน

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สามารถสังเคราะห์เป็นกระบวนการด้านการบริหารจัดการได้

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สามารถสังเคราะห์เป็นกระบวนการด้านการพัฒนาครูได้

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สามารถสังเคราะห์เป็นกระบวนการด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

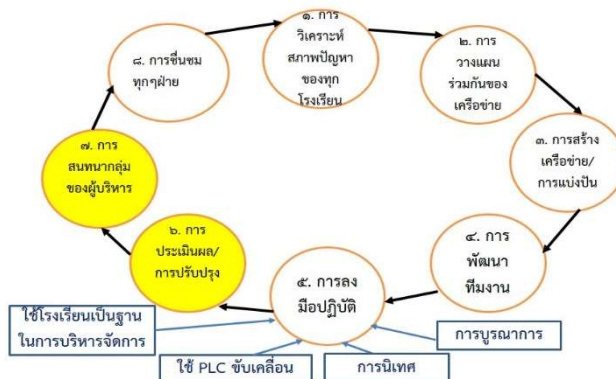
วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ วิสัยทัศน์ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 291 โรงเรียน และศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

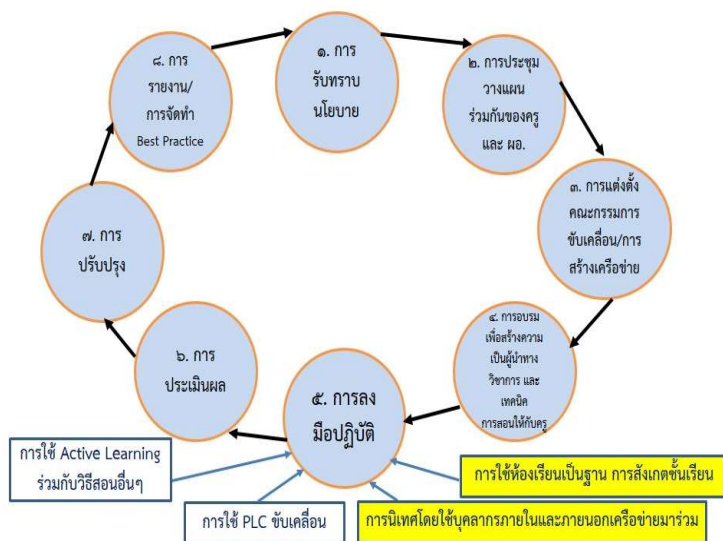
ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้นำกระบวนการและคำสำคัญจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างเพื่อสังเคราะห์เป็นกระบวนการต่างๆ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ ยกร่างกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ และนำกระบวนการที่ยกร่างส่งให้ครูฝ่ายวิชาการทั้ง 291 โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นวิชาการเครือข่าย เครือข่ายละ 1 คน รวมเป็น 16 คน ทำการตรวจสอบเพื่อปรับกระบวนการ และได้ปรับกระบวนการ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำกระบวนการดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ให้ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าตรงกลางกระบวนการควรใส่ภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารและให้เชื่อมกับทุกกิจกรรมกระบวนการจึงสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงได้ปรับกระบวนการให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

ภาพที่ 1 กระบวนการด้านการบริหารจัดการที่ได้

ด้านการพัฒนาครู ยกย่องกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาครู ตามข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 โดยนำ กระบวนการที่ยกย่องส่งให้ครูฝ่ายวิชาการทั้ง 291 โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นวิชาการ เครือข่าย เครือข่ายละ 1 คน รวมเป็น 16 คน ทำการตรวจสอบเพื่อปรับกระบวนการ ทำการ ตรวจสอบเพื่อปรับกระบวนการ ได้เสนอแนะ ในขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ ในประเด็นการสังเกตชั้น เรียน ให้เพิ่มเติมการใช้ห้องเรียนเป็นฐานด้วย และการนิเทศ ให้ระบุให้ชัดเจนเลยว่าใช้บุคลากร ภายใน และภายนอกโรงเรียนมาร่วมนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครู จึงได้ปรับกระบวนการ และนำ กระบวนการดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าตรงกลางกระบวนการ ควรใส่ภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหาร และการให้ขวัญกำลังใจครูให้ตรงกับผลการปฏิบัติงาน และถือเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้ให้เชื่อมกับทุกกิจกรรม กระบวนการพัฒนาครูจึงจะสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงได้ ปรับกระบวนการให้มีความสมบูรณ์ตามแผนภาพ

ภาพที่ 2 กระบวนการด้านการพัฒนาครูที่ได้

ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยกเว้นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นนำกระบวนการที่ยกร่างส่งให้ครูฝ่ายวิชาการทั้ง 291 โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นวิชาการเครือข่าย เครือข่ายละ 1 คน รวมเป็น 16 คน ทำการตรวจสอบเพื่อปรับกระบวนการ ทำการตรวจสอบเพื่อปรับกระบวนการได้เสนอแนะ ในขั้นที่ 5 ให้ปรับไปเป็นขั้นที่ 6 และให้ขั้นที่ 5 เป็นขั้นที่ครูจะต้องสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน และการทำพันธสัญญาแห่งความสำเร็จ เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียน ควรได้รับอะไรตอบแทนบ้าง นักเรียนจะชอบมาก จึงได้ปรับกระบวนการ และนำกระบวนการดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะตรงกลางกระบวนการควรใส่ภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหาร ทั้งนี้ให้เชื่อมกับทุกกิจกรรมกระบวนการพัฒนาครูจึงจะสำเร็จได้

ภาพที่ 3 กระบวนการด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ได้

ผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาของทุกโรงเรียน 2) การวางแผนร่วมกันของเครือข่าย 3) การสร้างเครือข่าย/การแบ่งปัน 4) การพัฒนาทีมงาน 5) การลงมือปฏิบัติ 6) การประเมินผล/การปรับปรุง 7) การสนทนากลุ่มของผู้บริหาร และ 8) การชื่นชมทุกๆ ฝ่าย โดยต้องอาศัยภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารในการดำเนินการทุกขั้นตอน

2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับทราบนโยบาย 2) การวางแผนร่วมกันของครูและผู้อำนวยการ 3) การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน/การสร้างเครือข่าย 4) การอบรมเพื่อสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการและเทคนิคการสอนให้กับครู 5) การลงมือปฏิบัติ 6) การประเมินผล 7) การปรับปรุง และ 8) การรายงาน/การจัดทำ Best Practice โดยต้องอาศัยภาวะ

ผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารในการดำเนินการทุกขั้นตอน และต้องให้ขวัญและกำลังใจให้ตรงกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู

3. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินนักเรียนตามมาตรฐาน ตามตัวชี้วัด ทุกชั้น ทุกคน 2) การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล/รายชั้น 3) ประชุมร่วมกับผู้บริหาร เพื่อนครู ผู้ปกครอง และกรรมการโรงเรียน 4) สร้างนวัตกรรมการสอนที่เน้นการใช้ Active Learning ประกอบการใช้สื่อผสม 5) สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน และพันธสัญญาแห่งความสำเร็จ 6) การลงมือปฏิบัติ/การฝึกซ้ำย้ำทวน/การเสริมแรงเชิงบวก 7) การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นนати และประเมินทุกคน และ 8) การสรุปผล การทำ Best Practice เพื่อแบ่งปันและเผยแพร่ความสำเร็จ โดยต้องอาศัยภาวะผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหารในการดำเนินการทุกขั้นตอน

อภิปรายผลและสรุปผล

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถสังเคราะห์เป็นกระบวนการได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

1. การนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ในระยะเวลา 3-5 ปี ทำให้ครูมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างนักเรียนด้วยกัน ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่นักเรียนโดยตรง แต่เพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ให้นักเรียนกระตือรือร้นในการที่จะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น มีความหลากหลาย แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการพูด การเขียน หรือการอภิปรายกับเพื่อน (บุหงา วัฒนะ, 2546) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียา สมพิช (2559) ที่ได้วิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นผู้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และมีทักษะการแก้ไขปัญหา การเรียนรู้เชิงรุกมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของผู้เรียนสูงขึ้น บทบาทของผู้สอนจะเปลี่ยนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะต้อง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ลงมือกระทำเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา และการนำมาประยุกต์ใช้ในอนาคต รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เสนอกรณีศึกษาให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นหาข้อมูลจากสถานการณ์ที่ได้รับ นับเป็นรูปแบบการสอนที่ต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดมุมมองที่กว้างขึ้นตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่ละเอียดรอบคอบ รู้จักวางแผนการปฏิบัติ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพ และสอดคล้องกับ Kvam (2000) ที่ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความคงทนในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้ และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียน 8 เดือน ไม่แตกต่างจากการเรียนจบทันที นั่นคือนักเรียนสามารถมีความรู้ที่คงทน

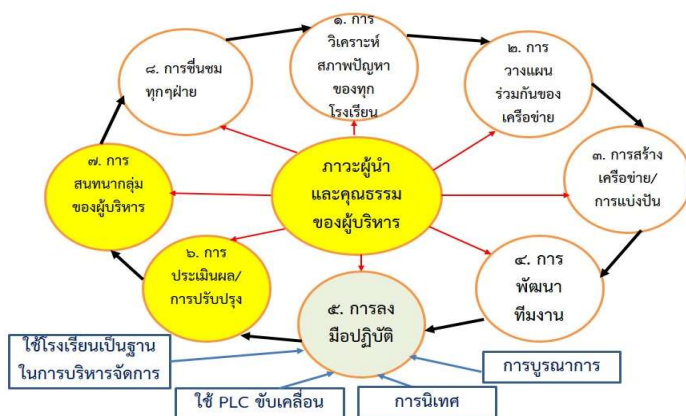
2. ผู้บริหารโรงเรียน ให้ความสนใจในการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทุกคนจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จจึงมุ่งมั่นและตั้งใจเพราะกิจกรรมดังกล่าวนี้ เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมองทั้งการคิด การแก้ปัญหา และการนำไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) ผู้บริหารจึงให้ความสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการ พัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล มี 4 โมดูล คือ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผลโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilke (2003) ที่พบว่าผลของ

การเรียนรู้เชิงรุกมีผลต่อลักษณะเฉพาะของนักเรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียน และเจตคติเชิงบวกต่อตนเอง

3. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านการคัดสรรจากงานเอกสารทางวิชาการของโรงเรียนนั้นคือจากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice: BP) วิสัยทัศน์ (Vision) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 291 โรงเรียน และการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งเป็นเอกสารที่โดดเด่นของแต่ละโรงเรียน ผ่านการยกย่องกระบวนการและผ่านการตรวจสอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าวิชาการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 32 โรงเรียน และมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จึงได้มีการพัฒนากระบวนการได้อย่างสมบูรณ์

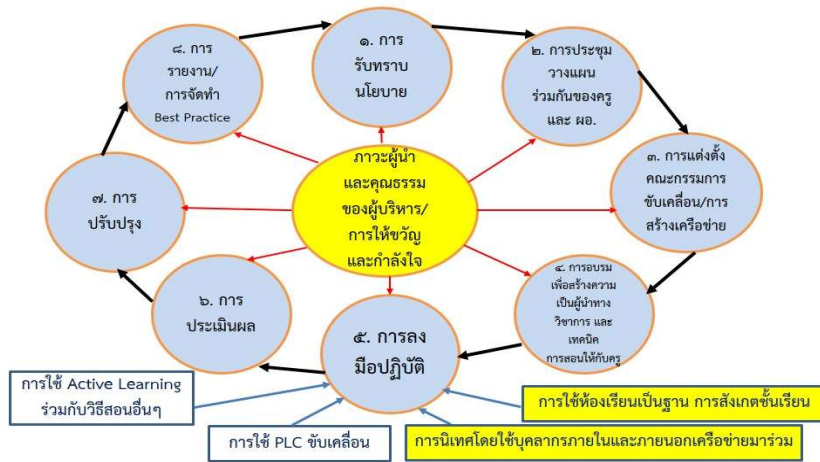
ผลจากการวิจัยทำให้ได้โมเดล 3 ด้าน ดังนี้

๑. โมเดลด้านการบริหารจัดการ

ภาพที่ 4 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑ ด้านการบริหารจัดการ

๒. โมเดลด้านการพัฒนาครู

ภาพที่ 5 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑ ด้านการพัฒนาครู

๓. โมเดลด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภาพที่ 6 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑ ด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และนักวิชาการทางการศึกษาศึกษาสามารถนำกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจักษ์ศิลปาคม เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้ได้ แต่ต้องศึกษารายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ศึกษาแนวคิด หลักการให้เข้าใจอย่างชัดเจน จะได้เข้าใจหลักการที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถวางแผนและปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้และจัดการศึกษาได้

2. ผู้บริหารที่จะนำกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจักษ์ศิลปาคม เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้ในโรงเรียน ควรวางแผนเรื่องงบประมาณ บุคลากร สื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอ เพราะต้องนำไปใช้เป็นภาคเรียนถึงจะเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการค่อนข้างสูง ควรมีการวางแผนให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินการหยุดชะงักในระหว่างดำเนินการ เพราะในแต่ละขั้นตอนต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก

3. การนำกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดอำเภอสำโรงทาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจักษ์ศิลปาคม เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะในการประสานกับบุคคลอื่นๆ ที่หลากหลาย ควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกๆ คน เพื่อประสานงานในการขอความร่วมมือในด้านต่างๆ และสามารถชี้แนะผู้นำเป็นตัวขับเคลื่อนได้ในทุกๆ กิจกรรม โดยเฉพาะการประสานงานและขอความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ค่อนข้างสูงในการขอความร่วมมือ และการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณต้องอาศัยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในเบื้องต้น

4. ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและเอกชนระดับต่างๆ สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางกำหนดเชิงนโยบาย เพื่อส่งเสริมและปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงการจัดการการเรียนรู้ในชั้น

เรียน ที่ทำให้ครูสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้ที่มีทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ให้นักเรียนสามารถปรับปรุงพัฒนางาน และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ตลอดจนสามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียน จากที่เคยรับความรู้จากครู เพียงฝ่ายเดียวไปเป็นนักเรียนที่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะการประเมินผลงานตนเองและผลงานของเพื่อน กล้าแสดงความคิดเห็น ได้ช่วยเหลือเพื่อนในการเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายการศึกษาของชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดอำเภอสาโรงทาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้ในอำเภออื่นๆ หรือโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาถึงผลที่จะเกิดขึ้นว่า ผลจะเป็นอย่างไร ครูสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนได้หรือไม่ นักเรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนได้หรือไม่ ผู้บริหารควรมีแสดงบทบาทใดเพิ่มขึ้นหรือลดลง มีอะไรที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ หรือมีปัญหาและอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง ในการนำกระบวนการไปใช้

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อศึกษาถึงผลที่จะเกิดขึ้นว่าถ้านำกระบวนการดังกล่าวไปใช้แล้วจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ผลจะเป็นอย่างไร

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุรินทร์ เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู และด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปใช้ในโรงเรียนจริง เพื่อตรวจสอบและยืนยันกระบวนการว่าจะเป็นไปในลักษณะใด มีความต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร ควรปรับปรุงพัฒนาขั้นตอนใดเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถนำกระบวนการดังกล่าวไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนากระบวนการอย่าง

ต่อเนื่องและสามารถเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กษภัทร์ สงวนเครือ. (2562). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวทางสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษณินพนธ์ปรัชญาคุษณินบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กมล รอดคล้าย (2561, 14 เมษายน). จะยกคุณภาพ..การศึกษา ต้องพัฒนา “ครู”. เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannok.com/84179>
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). **Active Learning**. เชียงใหม่: ขาวสารวิชาการ ประจำเดือนพฤศจิกายน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฏยา หนูนภักดี. (2559). ทักษะคนไทยในศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในการพัฒนา. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม**, 53(1), 2-12.
- บุหงา วัฒนะ. (2561). **Active Learning**. **วารสารวิชาการ**, 6(9), 30-34.
- ปรียา สมพีช. (2559). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา. **มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)**, 11(2), 260-270.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- พรชัย เจดามาน เผธิญ กิจระการ กลวัชร วังสะอาด และเบญจภัคร จงหมื่นไวย (2564, 31 มกราคม) การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา 4.0 ภายใต้พลวัตแห่งศตวรรษที่ 21สู่การเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนอย่างยั่งยืนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไทย. เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannok.com/88772>
- ศักดิ์ดา ไชยกิจภิญโญ. (2548). สอนอย่างไรให้ **Active Learning**. **วารสารนวัตกรรมการเรียนการสอน**, 2(2), 12-15.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). **ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: อรุณ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (2562). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. ใน เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรการนิเทศเพื่อการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสังเกตชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : Coaching & PLC ปีการศึกษา 2562 สพป.สุรินทร์ เขต 1 (หน้า 29-31). สุรินทร์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2546). สรุปผลการประชุมวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Kvam, P.H. (2000). The Effect of Active Learning Methods on Student Retention in Engineering Statistics. *The American Statistician*, 54(2), 136-140.

Wilke, R.R. (2003). The effect of active learning on student characteristics in a human physiology course for no majors. *Advances in Physiology Education*, 27(4), 207-223

